

Motion till riksdagen 2017/18:3603

av **Rossana Dinamarca m.fl. (V)**

Kultur för alla

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda digitaliseringens möjligheter och begränsningar vad gäller tillgången till kultur samt vilka övriga åtgärder som krävs för att överbrygga de skillnader i detta avseende som finns mellan stad och landsbygd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge en eller flera myndigheter inom kultursektorn ett utpekat ansvar för integrationspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utveckla mångfaldsuppdraget genom att formulera inriktningsmål för integrationspolitikens genomförande på kulturområdet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ålägga lärosätena att ta fram en strategi för sitt arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Universitets- och högskolerådet i uppdrag att regelbundet följa upp lärosätenas arbete med breddad rekrytering och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Universitets- och högskolerådet ett särskilt uppdrag att stimulera, främja och följa upp de konstnärliga utbildningarnas arbete med breddad rekrytering och tillkännager detta för regeringen.

1 Inledning

Kulturen spelar en central roll i ett demokratiskt samhälle. Genom kulturen kan olika grupper och individer få uttrycka sina livsval. Kulturpolitiken är därför ett viktigt verktyg i arbetet för att försvara de mänskliga rättigheterna och alla människors lika värde.

Ett lands kulturpolitik speglar dess syn på människan, både som skapare och som mottagare av det som skapats av andra. Sedan 2009 är de nationella kulturpolitiska målen formulerade enligt följande:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

Kultur kan också påverka människor att se världen med nya ögon, byta perspektiv och tänka på andra sätt. Kulturen kan vara ett viktigt verktyg för att förändra destruktiva eller förlegade attityder, traditioner och normer. Genom kulturen kan vi människor tolka och definiera vår tid, vårt förflutna och våra visioner framåt. Makten över tanken skapas i hög grad av vår möjlighet att utöva kultur och av att tillgodogöra oss kulturupplevelser. Våra föreställningar präglas av den världsbild som andra förmedlar till oss men också av vilka möjligheter vi har att själva berätta våra historier. Kultur och kulturyttringar är därför aldrig neutrala. De präglas av sin tids föreställningar, motsättningar och villkor.

Könsmaktens ordning, heteronormen, den strukturella rasismen och klassamhället begränsar det fria uttrycket genom att osynliggöra, undertrycka och nedvärdera berättelser och erfarenheter. Jämställdhet och jämlikhet kan därför aldrig uppnås, vare sig i samhället i stort eller inom kulturen, om vi inte bekämpar och segrar över dessa maktstrukturer.

Kulturpolitiken och kulturlivet genomsyras, precis som samhället i övrigt, av patriarkala strukturer. Män är överrepresenterade inom kulturen. Det innebär att alla andras berättelser, erfarenheter och uttryck förblir underrepresenterade på alla nivåer i kulturlivet. Både historia och nutid präglas av osynliggörandet av kvinnor men även av hbtq-personer, personer med olika funktionsnedsättningar, rasifierade grupper och nationella minoriteter.

Att uttrycka sig genom konsten är en fundamental mänsklig rättighet. Varje konstnärligt uttryck är unikt och en viktig del av det samhälle vi lever i. Resultatet av konstnärligt skapande kan inte likställas med vanliga varor och tjänster utan har en särskild dimension. Marknadskrafterna kan inte ensamma garantera att det finns en mångfald av kulturuttryck, vare sig lokalt, regionalt, nationellt eller internationellt, utan huvudansvaret för detta vilar på det allmänna och på kulturpolitiken i stort.

Det måste därför ges förutsättningar för att alla ska få möjlighet att utveckla sin skapande förmåga och vara aktiva deltagare på likvärdiga villkor i kulturlivet. Människors berättelser och erfarenheter ska likvärdigt belysas, gestaltas och representeras inom kulturens alla områden. Mångfald är – oavsett om det handlar om en mångfald av kulturuttryck eller mångfald av människor – i grunden en fråga om demokrati, yttrandefrihet och jämlikhet och någonting som berikar oss alla. Därför behövs det en generös och progressiv kulturpolitik som bl.a. präglas av feministiska och antirasistiska perspektiv och som bryter ner de hinder som finns för att utöva och ta del av kultur som klassamhället skapar. Detta är särskilt viktigt i en tid där rasistiska partier och den högerextrema rörelsen stärker sina positioner i samhället och på olika sätt försöker begränsa våra möjligheter att fritt uttrycka oss genom kulturen samtidigt som de ifrågasätter den fria konsten och kulturen.

2 Stärk möjligheten att ta del av professionell kultur i hela landet

De kulturpolitiska målen anger att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Med det menas bl.a. att kön, funktionsnedsättning, klass, bakgrund eller bostadsort inte ska vara ett hinder för delaktighet i kulturlivet. Ett sätt att få en indikation på om alla verkligen har möjlighet att vara delaktiga i kulturlivet är att undersöka vilka som deltar och om detta skiljer sig åt mellan olika grupper i samhället samt mellan olika kulturaktiviteter. Av Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) rapport Kulturvanor – Socioekonomiska analyser och tidstrender (Kulturfakta 2017:2) framgår att kvinnor, yngre och människor boende i städer är mer delaktiga och aktiva i kulturlivet jämfört med män, äldre och människor boende på landsbygden. Social härkomst, uppnådd klass och inkomst påverkar i vilken utsträckning människor deltar i kulturlivet. Likaså påverkar utbildningsgraden: ju högre utbildning, desto mer kulturaktiv.

Så länge människors möjlighet att delta i kulturlivet begränsas på grundval av faktorer som bostadsort, utbildning, kön och socioekonomisk bakgrund, så kan målet om allas delaktighet inte uppnås. Vänsterpartiet anser att alla ska ha lika möjlighet att delta i kulturlivet.

Lika möjlighet behöver dock inte betyda att det ska vara samma kultur som erbjuds över hela landet. Det går mycket väl att tänka sig att det finns en viss variation i utbud och kulturvanor utan att vår ambition och kulturpolitikens intentioner om lika möjligheter går förlorade. Det är inte en likriktad kultur vi vill ha. En viss regional variation eller skillnader mellan olika gruppers kulturvanor är således inte ett problem eller något konstigt så länge alla medborgare har möjlighet till deltagande.

2.1 Socioekonomiska faktorer

Socioekonomiska faktorer såsom klassbakgrund, utbildning, uppnådd klass och inkomst har stor betydelse för kulturvanorna. Betydelsen av socioekonomiska faktorer varierar dock mellan olika kulturaktiviteter. Den största effekten märks på kulturvanor inom det som kallas traditionell kultur och som utgörs av besök på teater, konstupställning, klassisk konsert, opera och bokläsning. Även besök i det som kallas traditionella kulturmiljöer såsom museum, historiska platser och byggnader och dylikt visar på liknande mönster, men där är sambanden inte lika starka. Högre inkomst leder i de flesta fall till högre kulturaktivitet inom framför allt dessa områden. Det är endast ett fåtal kulturvanor, såsom att skriva dagbok eller poesi, syssla med hantverk och sjunga i kör eller spela musik, där utövandet har en mycket svag koppling till inkomstnivån.

Deltagandet i traditionell kultur och kulturmiljö är behäftat med vissa trösklar som innebär att det krävs ett större mått av motivation och engagemang från individen i termer av att behöva ta sig dit aktiviteterna anordnas eller stå för de kostnader som aktiviteterna är förenade med. Trösklarna kan bestå av kostnader och individers betalningsförmåga, men det handlar också om sociala föreställningar kopplat till socioekonomiska faktorer som påverkar hur den enskilde upplever hinder eller trösklar för sitt deltagande. Beroende på klassbakgrund och klasstillhörighet finns föreställningar om vad den traditionella kulturen är och vilka som deltar i den. De intressen och beteenden som enskilda får med sig från hemmet ger senare i livet avtryck både avseende omfattningen av det egna kulturdeltagandet och i vilken typ av kultur

som väljs. Mycket tyder även på att de som gör klassresor uppåt i de flesta fall anammar de värderingar och kulturvanor som präglar den uppnådda klassen.

Detta socioekonomiska mönster kan tolkas som att inte alla ges möjlighet till bildning och självutveckling, dessutom accentueras detta problem då vissa grupper i samhället riskerar att vara underrepresenterade i den process där vi över tid gemensamt formar vårt kulturarv.

De trösklar som utgörs av kostnader för att exempelvis gå på kulturskolan och besöka ett museum eller hur långt det är till närmsta bibliotek kan relativt lätt förändras med hjälp av kulturpolitiken och vilka prioriteringar som görs. Under innevarande mandatperiod har Vänsterpartiet genom förhandlingar med regeringen om statsbudgeten medverkat bl.a. till att inträdet till statliga museer tagits bort, att avgiften till kulturskolan sänkts samt att det nu genomförs en omfattande satsning för att öka tillgängligheten till biblioteken.

Att förändra de kulturvanor som har med samhällsliga mönster och mekanismer att göra är däremot svårare att åstadkomma endast med hjälp av kulturpolitiska verktyg. I Kulturanalys rapport understryks dock skolans och utbildningens centrala roll för allas möjlighet att delta i kulturlivet. Det kan handla om hur väl skolan integrerar professionellt framställd kultur i skolans verksamhet men också om skolans innehåll, bl.a. i fråga om de estetiska och samhällsorienterande ämnena samt hur utbildning påverkar mer övergripande förändringar såsom läsförståelsens utveckling, segregation och selektionseffekter i rekrytering till konstnärliga utbildningar. Kulturanalys menar att utbildning både har en direkt effekt och att den kanaliserar effekter från andra variabler som påverkar människors kulturvanor och deltagande. Klasseffekten är svår att suddas ut då den tenderar att leva kvar via de olika studie- och yrkesvägar som olika samhällsklasser generellt väljer. Samtidigt kan utbildningen ha en utjämnande effekt på kulturvanorna. Utbildningsnivån är den aspekt av socioekonomisk status som har störst inverkan på deltagandet. Detta betyder att alldeles oavsett vad individen har för familjebakgrund ökar deltagandet i kulturlivet med utbildningen. Detta understryker vikten av att alla elever oavsett exempelvis vilket program de väljer på gymnasiet ska ha tillgång till professionellt framställd kultur och läsa estetiska ämnen. Se även vår motion Kultur till alla barn (2017/18:2337) där vi utvecklar vår syn på bl.a. skolans roll för barns möjligheter att uppleva och utöva olika kulturella yttringar.

Geografiska skillnader

I de kulturpolitiska förarbetena är målet om allas möjlighet att delta starkt kopplat till geografisk tillgänglighet. Denna viljeinriktning ligger till grund för en kulturell infrastruktur med bl.a. folkbibliotek, länsteatrar, länsmusik och läns museer. Kulturanalys rapport Kulturanalys 2017 – En lägesbedömning i relation till de kulturpolitiska målen (Rapport 2017:2) visar att kulturdeltagandet varierar beroende på var man bor, att kommuners och regioners kulturutgifter ökat, men olika mycket, samt att tillgängligheten till kulturskola och bibliotek varierar i landet. Att kulturutbudet skiljer sig åt i olika delar av landet är i sig inget konstigt eller något problem, men för att ambitionen om att alla människor ska ha likvärdiga möjligheter att ta del av kultur ska uppnås bör det finnas en någorlunda likvärdig tillgång till kultur oberoende bostadsort.

Kulturanalys rapport visar att kulturdeltagandet är brett förankrat bland befolkningen, men att geografiska avstånd har betydelse för människors

kulturdeltagande. Det är främst medborgare i större städer och från de mest gynnsamma förhållandena som tar del av professionell scenkonst och konstnärlig kultur. Att bo i en storstad jämfört med att bo på landsbygden är en något mer särskiljande faktor än faktorer som hög utbildning, hög inkomst och högre tjänstemannabakgrund, även om dessa faktorer givetvis samspelar med varandra.

Skillnader mellan stad och land i stort gäller särskilt kultur som kräver fysisk närvaro, såsom biobesök, biblioteksbesök och scenkonst. När det gäller lättillgänglig kultur och kultur som kan upplevas och skapas hemma är skillnaderna mindre. Minskad tillgänglighet till exempelvis biografier och bibliotek påverkar medborgarna olika beroende på vilken del av landet det handlar om.

Redan i Kulturanalys omvärldsanalys från 2015 konstaterades att en ökad befolkningskoncentration kan komma att förstärka skillnader i kulturvanor framöver. Vikande befolkningsunderlag kan leda till att både kommersiella och offentliga kulturinstitutioner blir allt färre i glesbygdskommuner och i mindre tätorter.

Biblioteksstatistiken visar att vart fjärde folkbibliotek lagts ner under de senaste 20 åren och att öppettiderna kortats. I de mindre befolkningstäta länen måste många biblioteksbesökare åka längre än i befolkningstäta områden för att komma till ett bibliotek. Den minskade tillgängligheten har sannolikt bidragit till att både färre besöker bibliotek och de regionala skillnaderna ökar. En negativ spiral med andra ord.

Samtidigt finns uppgifter som talar för att medborgarna bereds möjlighet att ta del av kultur i hela landet. Biografernas digitalisering och framväxten av nya digitala visningsformer för exempelvis film, dans, opera och annan musikföreställning ger möjligheter till ett ökat och mer flexibelt utbud i hela landet. Av Landsbygdskommitténs betänkande För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1) framgår att digitaliseringen av film medfört att vilande biografier på mindre orter har kunnat öppnas igen. Av landets kommuner har i dag ca 90 procent minst en digital salong. Vidare visar statistik från Kulturskolerådet att de flesta kommuner erbjuder sina medborgare musik- och kulturskoleverksamhet. Sammanställningen av studieförbundsstatistik som Kulturanalys har gjort pekar också mot att studieförbundens verksamheter har vissa kompensatoriska effekter när det gäller likvärdighet i landet. Förbunden anordnar fler arrangemang per invånare i de mindre befolkningsrika länen jämfört med de mest befolkningsrika länen.

Mot bakgrund av dessa olika tendenser anser Vänsterpartiet att det är angeläget att studera befolkningskoncentrationens effekter ytterligare, bl.a. med fokus på digitaliseringens möjligheter och betydelsen av annan samhällelig infrastruktur. Se även vår motion En förbättrad landsbygdsolitik (2017/18:2941) där närbesläktade digitaliseringsfrågor behandlas.

Enligt Kulturanalys statistik och analyser talar mycket för att en analys av geografisk likvärdighet även måste beakta skillnader i kulturdeltagande kopplat till socioekonomisk bakgrund, kön och utbildning, eftersom avstånd och resvägar påverkar människor på olika sätt. Tidigare analyser av besöksmönster visar exempelvis att boende i socioekonomiskt svagare delar av en kommun generellt sett är mindre benägna att resa för att besöka folkbiblioteket samt att de oftare besöker bibliotek om de ligger i anslutning till annan samhällelig service.

Att möjligheten att ta del av kultur begränsas på grundval av individers bostadsort, utbildning, kön och socioekonomiska bakgrund kan inte anses ligga i linje med målet om allas delaktighet. Ett sätt att komma till rätta med denna snedfördelning är att ge kulturpolitiska initiativ en fördelningspolitisk profil. Det är även viktigt att professionell

och konstnärlig kultur får resurser för att öka tillgängligheten. De konstnärliga professionerna och kulturinstitutionerna har en nyckelroll när det gäller att bidra till att det finns ett kulturutbud som håller hög kvalitet; därför leder förbättrade villkor för kulturskapare också till positiva effekter för det breda kulturdeltagandet och kulturens genomslag i samhället.

Regeringen bör utreda digitaliseringens möjligheter och begränsningar vad gäller tillgången till kultur samt vilka övriga åtgärder som krävs för att överbrygga de skillnader som finns mellan stad och landsbygd i detta avseende. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3 Mångfaldsuppdraget

Kulturpolitikens uppgift är att ge riktlinjer som säkrar att samhällets kulturstöd främjar allas delaktighet i det kulturella livet, vilket bl.a. innebär att alla ska ha lika möjligheter till utbildning, arbete, karriär, anslag och stipendier inom varje konstområde.

Statliga kulturinstitutioner har sedan länge haft i uppdrag att främja mångfald. Sedan 2009 förmedlas detta uppdrag i deras instruktioner med formuleringen att de ska ”integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete” i sina verksamheter. Dessa direktiv omfattar även indirekt regionala kulturinstitutioner som får statligt stöd genom kultursamverkansmodellen. Mångfaldsuppdragets syften är bl.a. kopplade till integrationspolitikens genomförande, funktionshinderspolitiken, jämställdhetspolitiken, politiken för nationella minoriteter, hbtq-frågor och barn- och ungdomspolitik.

Av Kulturanalys rapport Vilken mångfald? Kulturinstitutioners tolkningar av mångfaldsuppdraget (rapport 2017:3) framgår att de statliga och regionala kulturinstitutionerna upplever att det i dag är oklart vilket, eller vilka, mångfaldsperspektiv som de förväntas integrera i sin verksamhet. Mångfaldsbegreppet har under senare år tillskrivits flera överlappande och konkurrerande innebörder. När mångfald omtalas i kulturpolitiska skrivelser under 2000-talet åsyftas framför allt följande tre områden: 1. mångfald av konstnärliga uttryck och utbud av kultur 2. etnisk och kulturell mångfald samt 3. att alla, oavsett ålder, funktionsnedsättning, bostadsort, kön, könsidentitet, könsuttryck, etnicitet eller sexuell läggning, ska kunna ta del av och bidra till kulturens utveckling.

Majoriteten av kulturinstitutionerna och landstingen/regionerna som Kulturanalys studerat har valt en vid tolkning av mångfaldsuppdraget där alla diskrimineringsgrunder inkluderas. Därmed ses integrationsfrämjande insatser som en del av ett mer omfattande mångfaldsarbete som även inkluderar arbete för att skapa bättre möjligheter för människor med funktionsnedsättningar att ta del av kulturlivet, främjandet av nationella minoriteters kultur, jämställdhet och barn- och ungdomsverksamhet.

Innebörden av mångfaldsuppdraget tycks därmed ha förskjutits från att primärt ha handlat om etnisk och kulturell mångfald, till ett bredare paraplybegrepp för att främja allas lika rättigheter. Mångfaldsuppdraget tolkas även som att det ska finnas en variation i kulturutbudet och ibland betraktas ett varierat kulturutbud som det medel som främjar allas lika rätt att delta i kulturlivet.

De politiska direktiven har betydelse för hur kulturinstitutionerna arbetar i praktiken. En tydligare ansvarsfördelning vad gäller mångfaldsuppdraget inom den offentligt

finansierade kultursektorn är ett sätt att stärka mångfaldsarbetet. I dag finns exempelvis sektorsansvariga myndigheter med strategiskt ansvar för funktionshinderspolitiken och för jämställdhets- respektive hbtq-frågor. Vänsterpartiet bedömer i likhet med Kulturanalys att ett utpekat strategiskt ansvar för integrationspolitiken för en eller några myndigheter inom kulturområdet skulle skapa en större tydlighet för arbetet.

Ett annat sätt att bidra till ökat fokus och riktning avseende mångfaldsarbetet samt lyfta fram mångfaldsuppdragets relation till integrationspolitiken är att formulera inriktningsmål för integrationspolitikens genomförande på kulturområdet. Utifrån dessa inriktningsmål kan de sektorsansvariga myndigheterna utforma delmål och se till att dessa uppnås inom deras respektive ansvarsområden. Dessutom finns det flera politiska satsningar och strategier som går att knyta an till, ett exempel är den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.

Regeringen bör ge en eller flera myndigheter inom kultursektorn ett utpekat ansvar för integrationspolitiken. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör även utveckla mångfaldsuppdraget genom att formulera inriktningsmål för integrationspolitikens genomförande på kulturområdet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.1 Rekryteringen till de konstnärliga utbildningarna och kulturinstitutionerna

Allas möjligheter till högre utbildning, och på sikt inflytande och makt, är en demokratifråga. Mångfald bland studenter innebär bredare perspektiv och erfarenheter. Heterogena studentgrupper bidrar därför till ökad kvalitet på utbildningen då kunskap utvecklas när olika perspektiv möts. Det är också en kvalitetsaspekt att studenterna är redo att möta ett samhälle med mångfald, vilket de blir genom att läsa på en högskola med mångfald.

Universitet och högskolor har sedan början på 2000-talet haft i uppdrag att aktivt främja och bredda rekrytering till högskolan. Universitets- och högskolerådet (UHR) fick 2015 i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera arbetet med breddad rekrytering och på landets lärosäten. Uppdraget redovisades 2016 genom rapporten Kan excellens uppnås i homogena studentgrupper? I rapporten konstateras att snedrekryteringen till högskolan består och att den sociala snedrekryteringen med grova mått mätt inte förändrats under de senaste 10 åren. Det är fortfarande betydligt vanligare att välja högskolestudier om föräldrarna är högutbildade. UHR konstaterar att även andra aspekter påverkar övergången till högskolan, såsom en selektion som bottnar i könstillhörighet, utländsk bakgrund, mellan stad och landsbygd och mellan olika regioner, eller skillnader p.g.a. religionstillhörighet, sexuell läggning eller olika typer av funktionsnedsättningar samt när det gäller hur de olika aspekterna samverkar med varandra.

Att uppnå förändring avseende rekryteringen och därmed kvaliteten i högre utbildning bara genom enskilda projekt och insatser är svårt, för att inte säga omöjligt. I stället måste hela kedjan av kompetensförsörjning utvecklas genom ett systematiskt arbete. Regeringen har därför gett Göteborgs universitet och Nationella sekretariatet för genusforskning ett uppdrag om jämställdhetsintegrering i akademin. Arbetet med jämställdhetsintegrering ser Vänsterpartiet som något mycket positivt och som en

nyckelprocess för att säkerställa att just tillträde, rekrytering, deltagande och fortsatta karriärvägar faktiskt bryter nuvarande ojämlikhet och ojämställdhet.

Tidigare hade lärosätena genom regleringsbrevet ett uppdrag som syftade till att bredda rekryteringen. Varje universitet och högskola skulle upprätta handlingsplaner för hur arbetet med att bredda rekryteringen av studenter ska bedrivas. Lärosätena fick sedan rapportera sina åtgärder till regeringen. Uppdraget infördes 2002 men togs sedan bort 2010.

Mycket tyder i dag på att kulturlivet inte speglar och tar tillvara den potential som vilar i samhällets mångfald. Snedrekryteringen till de konstnärliga utbildningarna samt personalsammansättningen på kulturinstitutionerna är tydliga exempel på detta. Ett syfte med mångfaldsarbetet är att skapa en mer heterogen personalsammansättning, för att kulturinstitutionerna bättre ska kunna spegla befolkningen i stort samt öka verksamhetens kvalitet.

Hur mångfalden på kulturinstitutionerna ser ut är av naturliga skäl tätt sammankopplat med vilken mångfald av elever som det finns på de konstnärliga utbildningarna. Studenter med utländsk bakgrund eller arbetarbakgrund är kraftigt underrepresenterade på konstnärliga utbildningar, medan studenter med högutbildade föräldrar står för en motsvarande överrepresentation. Inom andra yrkesutbildningar finns det en högre andel av elever med utländsk bakgrund eller arbetarbakgrund. På sjuksköterske-, högskoleingenjörs- och socionomutbildningarna motsvarar studentunderlaget nästan exakt befolkningsgenomsnittet.

I UHR:s rapport konstateras att bristfällig undervisning i estetiska ämnen och musik i skolan är en försvårande faktor för breddad rekrytering till konstnärliga utbildningar. Neddragningen av estetiska ämnen och den otillräckliga musikundervisningen i skolan påverkar rekryteringen till de konstnärliga högskolorna negativt. Av rapporten framgår att Kungliga Konsthögskolan anser att resultatet av detta blir att allt färre får möjlighet att pröva på och utvecklas inom konstnärliga områden. För Kungliga Musikhögskolan i Stockholm är en av de främsta svårigheterna att de studenter som antas som nybörjare i högskolan vanligtvis behövt genomgå en mångårig förutbildning i musik utanför skolan bland annat p.g.a. den otillräckliga musikundervisningen.

UHR har även ett främjandeuppdrag som innebär att myndigheten ska främja breddad rekrytering till högskolan och inom högskolan motverka diskriminering samt på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Vänsterpartiet hyser stora förhoppningar om att UHR:s främjandearbete kommer att få positiva effekter för rekryteringen såväl till de konstnärliga utbildningarna som till högskolan generellt sett.

Eftersom högskolelagens allmänna krav inte förpliktigar och lärosäten sedan 2010 saknar ett konkret uppdrag i regleringsbrevet är det uppenbart att ytterligare kraft behövs i arbetet med breddad rekrytering och deltagande. Det behöver vidtas åtgärder som förmår att minska trösklarna till konstnärliga utbildningar för personer vars föräldrar saknar akademisk utbildning eller har utländsk bakgrund samt som kan ta tillvara nyanländas kompetens och vilja att studera. Det räcker dock inte med att bara fokusera på en breddad rekrytering utan det bör även göras insatser för att de studenter som börjar på utbildningen också stannar kvar, bl.a. genom att ge de antagna studenterna ett bra mottagande och ett relevant stöd under hela utbildningen.

I UHR:s rapport finns ett antal rekommendationer på åtgärder för att stärka arbetet med breddad rekrytering till högskolan generellt, som vi utgår från att regeringen tar till

sig. Det är särskilt två av dem som vi vill lyfta. Det ena handlar om att ålägga lärosätena att ta fram en strategi för sitt arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande. En sådan strategi ska innehålla lärosätets definition för breddad rekrytering och breddat deltagande, ett eller flera uppföljningsbara mål för arbetet med frågorna, aktiviteter för att uppnå målen samt en tydlig ansvarsfördelning. Strategin ska också innehålla en beskrivning av hur strategin ska förankras och implementeras i organisationen. Det andra handlar om att införa krav på redovisning vilket kan bidra till både att frågan hålls levande och att det finns bättre underlag för att fatta beslut och vidta behövliga åtgärder. UHR föreslår själva att de utöver det främjandeuppdrag de redan har även ges uppdraget att regelbundet följa upp lärosätenas arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande.

Regeringen bör därför ålägga lärosätena att ta fram en strategi för sitt arbete med breddad rekrytering och breddat deltagande. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna. Regeringen bör även ge Universitets- och högskolerådet i uppdrag att regelbundet följa upp lärosätenas arbete med breddad rekrytering. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vi anser även att det behöver läggas ett särskilt fokus på just de konstnärliga utbildningarnas arbete med att motverka diskriminering och bredda rekryteringen. Regeringen bör därför ge Universitets- och högskolerådet ett särskilt uppdrag att stimulera, främja och följa upp de konstnärliga utbildningarnas arbete med breddad rekrytering. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Rossana Dinamarca (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Maj Karlsson (V)

Linda Snecker (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Karin Rågsjö (V)

Mia Sydow Mölleby (V)